

A detailed oil painting of a woman's face and upper torso, likely a historical figure. She has dark, curly hair and is wearing an elaborate dark dress with a white lace collar and a large, ornate earring. The background is dark and textured.

ARGO

PORTRÉT

NOVOMANŽELKY

přeložila TEREZA MARKOVÁ VLÁŠKOVÁ

MAGGIE

O'FARRELLOVÁ

Od autorky románu *HAMNET*

argo

Maggie O'Farrellová

PORTRÉT NOVOMANŽELKY

Přeložila

Tereza Marková Vlášková

argo

The Marriage Portrait

Czech edition © Argo, 2023

Copyright © 2022 by Maggie O'Farrell

Translation © Tereza Marková Vlášková, 2023

Cover art © John Gall, 2022

ISBN 978-80-257-4185-6 (váz.)

ISBN 978-80-257-4284-6 (e-kniha)

Mary-Anne a Victorii

Ten portrét na stěně, to je má minulé vévodkyně
A vypadá, jak by živá byla

Robert Browning, „Má minulé vévodkyně“

[Půvabné paní se] musí řídit přáními, libůstkami
a rozkazy otců, matek, bratrů a manželů, stráví
většinu času zavřené do čtyř stěn svých světnic.
Zde pak sedávají nečinně, a ať chtějí, nebo ne-
chtějí, převalují se jim v hlavách všelijaké my-
šlenky, jež nemohou být všechny veselé.

Giovanni Boccaccio, *Dekameron*

Historická poznámka

V roce 1560 odjela patnáctiletá Lucrezia di Cosimo de' Medici z rodné Florencie coby novomanželka Alfonse II. d'Este, vévody z Ferrary.

O necelý rok později zemřela.

Za oficiální příčinu úmrtí byl označen „skvrnitý tyfus“, kolovaly však zvěsti o tom, že ji zavraždil manžel.

Samota v pustině

Fortezza poblíž Bondena, 1561

Lukrécie usedá k dlouhé tabuli, vyleštěné tak, že se v ní všechno odráží jako na vodní hladině, a prostřené včetně pohárů otočených nožičkou nahoru a věnce z jedlových větývek. Manžel následuje jejího příkladu, navzdory zvyklostem si však přisedá k ní, tak blízko, že by mu mohla položit hlavu na rameno, kdyby se jí zachtělo; připravuje si ubrousek do klína, urovnává nůž a přisouvá svíčku blíž, když vtom Lukrécii v prazvláštním okamžiku prozření, jako by jí někdo nastrčil před oči barevná sklíčka, nebo je snad naopak odstranil, dojde, že se jí manžel chystá zabít.

Je jí šestnáct let, nejsou svoji ani rok. Většinu dne strávili v sedle, využili to málo světla, jež bývá v tuhle roční dobu k dispozici, a s rozedněním vyrazili z Ferrary na dalekou cestu na severozápad provincie, na lovecký zámek – aspoň tak jí to tvrdil.

Ale tohle přece lovecký zámek není, řekla by mu byla nejradši, když dorazili k cíli: k vysoké a rozlehlé budově z černého kamene, z jedné strany lemované hustým hvozdem a z druhé točitými meandry řeky Pád. Nejradši by se byla otočila v sedle a zeptala se: Proč jste mě sem vzal?

Neřekla však ani slovo, nechala svoji kobylu, aby následovala jeho koně po pěšině, mezi stromy, z nichž kapalo, a po obloukovitém

mostě až na nádvoří té zvláštní pevnosti s půdorysem ve tvaru hvězdy, kde ji ihned zarazilo, že nikde není pomalu ani noha.

Koně nechali odvést do stájí, on si stoupl zády k ohni plápolajícímu v krbu, aby ji mohl pozorovat, jak odkládá promočený plášť a klobouk, a zatímco teď gestem vyzývá venkovské sloužící, ať vystoupí ze stínů při stěnách síně a nandají jim na talíře, nakrájejí chléb, nalijí víno do pohárů, jí se zničehonic vybaví slova její švagrové, pronesená ochraptělým šeptem: Odnesete to vy.

Sevře okraj talíře. Jistota, že ji hodlá sprovodit ze světa, se vedle ní jakoby zhmotnila, asi jako kdyby na područce její židle přistál černý dravec.

To proto se zčistajasna rozhodl zamířit na tuhle samotu v pustině. Odvezl ji sem, do téhle kamenné pevnosti, aby ji zavraždil.

V ohromení jí vylétne duše z těla a ona má co dělat, aby se nerozmála – vznáší se u klenutého stropu, shlíží na ně dva, jak si tam sedí u stolu a krmí se vývarem a posoleným chlebem. Vidí, jak se k ní manžel naklání, pokládá jí prsty na holé zápěstí a něco jí říká; vidí samu sebe, jak přikyvuje, polyká sousto a krátce rozpráví o cestě, která vedla zajímavou krajinou, jako by mezi nimi bylo všechno v pořádku, jako by to byla obyčejná večeře, po níž se odeberou na lože.

Ve skutečnosti, pomyslí si, stále se vznáší u studeného, opocného kamenného stropu, byla cesta ze dvora nezáživná, vedla mezi umrzlými strnisky a jí se zdálo, že se snad obloha samým vyčerpáním pod tíhou mraků prověšuje až ke korunám holých stromů. Manžel vyrazil poklusem – kilometr za kilometrem nadskakovala v sedle, záda ji bolela a stehna měla od mokrých punčoch rozedřená do krve. Prsty, v nichž svírala oštěž, jí i přes rukavice zateplené veverčím kožíškem ztuhly zimou a kobyle po chvíli obalil hřívu led.

Před ní jel manžel, za ní dva gardisté. Jakmile město ustoupilo volné krajině, Lukrécie by koně nejradši pobídla ostruhami, zabořila mu je do slabin, aby kopyta po kamení i půdě jen létala, aby tu rovinnou nížinu nechala co nejdřív za zády, ale věděla, že nesmí, že její místo je za manželem, případně po jeho boku, vyzve-li ji k tomu, a tak celou věčnost jenom klusali.

Když teď sedí u stolu, tváří v tvář muži, který ji nejspíš zabije, lituje, že to neudělala, že kobyly nepobídla k trysku. Lituje, že kolem něj neprosvištěla se škodolibým chechotem nehodným dámy, až by za ní vlály vlasy a plášť a od kopyt stříkalo bahno. Lituje, že nestočila otěže k těm kopcům v dáli, kde by se byla mohla ztratit mezi skalistými průrvami a vrcholky a on už by ji nikdy nenašel.

Manžel se opírá lokty o stůl po obou stranách talíře a vypráví jí, že na tenhle lovecký zámeček – a nedá s tím pokoj a nedá – jezdil jako malý, otec ho sem prý brávil na lov. Vypráví jí, jak ho otec nutil trénovat lukostřelbu na terč přidělaný na stromě, až mu krvácely prsty, a ona poslouchá. Přikyvuje a na příslušných místech soucitně mručí, ačkoliv by se mu ze všeho nejraději zadívala do očí a řekla: Víím, co máte za lubem.

Překvapila by ho tím, rozhodila? Má ji za nevinnou, nezkušenou ženušku, které pomalu ještě teče mlíko po bradě? Ona ho má přechteného. Jak pečlivě, jak svědomitě to na ni navlékl, oddělil ji od ostatních, postaral se, aby její dvorní dámy nechali ve Ferraře a ona zůstala sama, aby s nimi nebyl nikdo z *castella*, jen oni dva, dvojice strážných za dveřmi a hrstka místních, kteří jim posluhují.

Jak to provede? Hlásek v hlavě ji pobízí, ať se ho na to zeptá. Nožem v temné chodbě? Vlastníma rukama kolem jejího hrdla? Postará se, aby spadla z koně a vypadalo to jako nehoda? Takové scénáře by byly přesně jeho styl, tím si je jistá. Kdyby mu měla poradit, řekla

by mu, ať si dá záležet, její otec by vrahovi své dcery žádnou shovívavost neprokázal.

Odloží pohár; zpupně zvedne bradu; obrátí se na svého manžela, Alfonse, vévodu z Ferrary, a vyčkává, co se bude dít dál.